

*Kako su u naš
jezik ušle
pojedine izreke?*

OD ŠTETE ZIMA

Rekao mi je da nema zime, a učinio mi je medvedu uslugu dok sam čekao ko medved drenjke - požalio se jedan starac na pijaci svome prijatelju. U ovu jednu rečenicu vešto je smestio dva izraza i jednu izreku koje i sami, sigurno, često upotrebljavate ne razmišljajući mnogo o njima.

Izraz "nema zime" u prenesenom značenju kazuje da "nema problema", "nema opasnosti", "bez brige". U naš jezik je stigao kao i mnogi drugi izrazi, pogrešnim tumačenjem strane reči. Reč "zimia" u grčkom jeziku znači šteta. Nju su iz grčkog preuzeli i u naše krajeve doneli Cincari. Međutim, reč "zimia" naš narod je čuo kao zima pa je tako "nema zimia" (nema štete) kod nas postalo "nema zime". Kad smo već kod štete, za nju se najčešće optužuje medved. Naime, izraz "medveđa usluga" upotrebljava se kada neko u najboljoj nameri, slučajno, svojim ponašanjem nanese drugome štetu ili zlo. Kakve veze to ima sa medvedom, objašnjenje smo pronašli u priči koju je prvi zabeležio slavni ruski basnopisac Krilov. U toj priči pustinjač i medved su bili dobri prijatelji. Tako, jednom, dok je pustinjač spavao, oko glave mu je letela muva i remetila san. U želji da odbrani prijatelja od napasti medved uze veliki kamen i baš u trenutku kad je zunzara sletela na pustinjačovo čelo, on svom snagom udari po njoj. Ubio je muvu, ali i prijatelja i tako mu učinio medvedu uslugu.

Za osobe koje nešto beznadežno i dugo čekaju kaže se u narodu da "čekaju ko medved drenjke". Priča po kojoj je nastala ova izreka kazuje da se meda smatra ne samo nespretnom već i naivnom životinjom. Poznato je da je medved veliki ljubitelj voća, pa kad se u proleće probudi posle zimskog sna pažnju mu najpre privuku već rascvetale drenjine. Ubeđen da će drenjina ubrzo doneti plodove on sedne pod njenu krošnju i strpljivo počne da čeka. Ali, to čekanje potraje do duboko u jesen kada drenjina tek zri.

Zima je, medvedi spavaju pa ste tako bar do proleća sigurni da neće biti štete, a potrudite se da na vreme zasadite drenjine. Na jesen će se meda u slast najesti i opet utonuti u zimski san. Tako ćete tokom cele godine biti zaštićeni od medvedih usluga.

M. Petričević